

ZAPISNIK

sa 35. sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 8. jula 2019. godine

Sjednica je počela u 10 sati.

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: Aleksandra Vuković, Maja Bakrač, Sanja Pavićević, Zvonko Vuković i Branka Tanasijević.

Po pozivu, sjednici su prisustvovali/e: Aivo Orav, šef Delegacije EU u Crnoj Gori, Maryse Daviet, šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Ana Janković, ambasadoka Austrije, Damiano Rampini, zamjenik ambasadora Italije, Levis Gitter, šef političko-ekonomske sekcije u Ambasadi SAD-a, Michaela Bauer, zamjenica šefa predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, Lia Magnaguagno, menadžerka programa demokratizacije u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, Serani Siegel, menadžerka projekta u Sekciji za rodnu ravnopravnost u Kancelariji Generalnog sekretara OEBS-a, Marija Jojić, savjetnica za CSSF u Britanskoj ambasadi, Mladenka Tešić, program menadžerka za ljudska prava i demokratiju u Delegaciji EU u Crnoj Gori, Ana Krušić, viša asistentkinja na programu demokratizacije u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, Goran Ojdanić, viši asistent na programu demokratizacije u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, Marina Živaljević, nacionalna savjetnica za odnose sa javnošću u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, Ida Ferdinandi, koordinatorka u programu dječje zaštite UNICEF-a, Ana Rašović, predstavnica UNHCR-a, Maša Vučinić, predstavnica UNDP-a za Crnu Goru, Vukica Jelić, državna sekretarka u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Vesna Ratković, profesorica na Pravnom fakultetu Univerziteta „Mediteran“ i bivša članica Grupe eksperata za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO), Milena Krsmanović, savjetnica za antidiskriminaciju u instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Nina Krgović, predstavnica Međunarodne organizacije rada - Kancelarije u Crnoj Gori, dr Vilnerina Račilović, Institut za javno zdravlje, Snežana Vujović, Slavko Milić, Dejan Bogavac, Bojana Lučić, Bojana Bandović, Irena Vuković i Vesna Šćepanović i Radovan Stijović, Operativni tim za borbu protiv porodičnog nasilja i nasilja nad ženama, Tatjana Anđelić, sekretarka Savjeta za rodnu ravnopravnost u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Maja Jović, Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Marija Babović Leković, Ministarstvo zdravlja, Tatjana Miranović, Ministarstvo javne uprave, Helena Vizi, Ministarstvo vanjskih poslova, Fana Delija, izvršna direktorica Centra za romske inicijative - Nikšić, Behija Ramović, NVO Ženska RAE mreža „Prva“, Aida Petrović, izvršna direktorica Crnogorskog Ženskog Lobija, Ljiljana Raičević, direktorica Sigurne ženske kuće, Podgorica, Nina Kolenović, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja - Plav, Leonora Dukaj, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja - Nikšić, Nina Kolenović, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja - Plav, Maja Raičević, izvršna direktorica Centra za ženska prava, Ljiljana Garić, Centar za stručno obrazovanje i Jelena Dubak, generalna sekretarka Crvenog krsta Crne Gore.

Rad sjednice pratili/e su predstavnici/e medija.

Predsjednica je objavila da je dnevni red sjednice

PREDSTAVLJANJE OEBS ISTRAŽIVANJA O NASILJU NAD ŽENAMA, DOBROBITI I SIGURNOSTI ŽENA U CRNOJ GORI

Uvodno izlaganje imali/e su: predsjednica Odbora Nada Drobnjak, šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Aivo Orav i šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori Maryse Daviet.

Uvodne napomene dala je predsjednica Odbora Nada Drobnjak, i ukazujući na značaj teme izrazila zahvalnost Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, koja je omogućila predstavljanje OEBS-ove studije o dobrobiti i bezbjednosti žena. Cilj istraživanja bio je da se prikupe podaci o nasilju nad ženama, kako bi

poslužili kao osnova za donošenje politika, strategija, programa i aktivnosti koje su zasnovane na konkretnim podacima, kao i da dovedu do unapređenja usluga za žene i djevojčice koje su preživjele nasilje. U cilju istraživanja koje je sprovedeno 2018.godine u Crnoj Gori, Srbiji, Bosni i Hercegovini, Albaniji, Sjevernoj Makedoniji, Kosovu, Ukrajini i Moldaviji ispitano je preko 15.000 žena starosti između 18 i 74 godine.

Šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori Maryse Daviet saopštila je da rezultati istraživanja ne samo da će povećati svijest i razumijevanje problema, već će doprinijeti i poboljšanju kreiranja nacionalne politike i pomoći žrtvama. Crna Gora je preduzela niz koraka u usklađivanju zakona i politika sa međunarodnim standardima u oblasti promovisanja rodne ravnopravnosti i borbe protiv nasilja nad ženama. Rezultati istraživanja pokazuju da je potrebno raditi na jačanju zajedničkih akcija, doprinostiti rodnoj ravnopravnosti i efikasno okončati nasilje nad ženama.

Šef Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori Aivo Orav izrazio je zadovoljstvo zbog prisustva sjednici Odbora na kojoj se prezentuje OEBS-ova studija o dobrobiti i bezbjednosti žena u Crnoj Gori. Tokom uvodnog izlaganja istakao je da EU poziva na pristup nulte tolerancije prema nasilju, ohrabruje žrtve da govore i poziva političare da djeluju kao odgovorni uzori u prevenciji i borbi protiv seksualnog nasilja. Istraživanje je pokazalo da postoji široko rasprostranjena percepcija da je porodično nasilje privatna stvar i privatno pitanje i da je neophodno unaprediti kapacitete kako bi obezbijedili da žrtve nakon što prijave nasilje dobiju profesionalnu podršku koja im je neophodna.

Menadžerka projekta u Sekciji za rodnu ravnopravnost u Kancelariji Generalnog sekretara OEBS-a, Serani Siegel, predstavila je metodologiju rada i rezultate studije o dobrobiti i bezbjedosti žena. Studija je sprovedena u okviru projekta finansiranog od strane Evropske unije i prva je takve vrste u jugoistočnoj i istočnoj Evropi koja daje detaljnu sliku fizičkog, seksualnog i psihološkog nasilja koje trpe žene i djevojke u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji, Srbiji, Moldaviji, Ukrajini i Kosovu.

U Crnoj Gori, istraživanje je sprovedeno na reprezentativnom uzorku od 1.227 žena starosne dobi od 18 do 74 godine, a odrađeni su i intervjui sa 15 ključnih eksperata, osam diskusija u fokus grupama i četiri dubinska intervjua sa ženama koje su doživjele nasilje. Istraživanje je pokazalo da postoji dobar pravni okvir za borbu protiv nasilja nad ženama u Crnoj Gori, ali da se on mora nadograditi i u potpunosti implementirati.

Istraživanje koje je sproveo OEBS fokusiralo se na rodno zasnovano nasilje nad ženama koje su počinili njihovi partneri, članovi porodice, prijatelji, poznanici i kolege, kao i nepoznati počinioci. U Crnoj Gori, kao i u mnogim drugim zemljama u jugoistočnoj i istočnoj Evropi, u regionu i šire, ove strukturne nejednakosti vidljive su u različitim oblastima: političko i ekonomsko učešće; pristup imovini, prihodima i uslugama; ekonomija, životni standard i kvalitet života.

Ključni nalazi pokazuju da nasilje nad ženama u Crnoj Gori predstavlja razlog za zabrinutost. Šest od deset ispitanih žena (62%) smatra da je nasilje nad ženama uobičajeno, a oko četvrtine (23%) smatra da je nasilje vrlo učestalo. Četvrtina njih (26%) lično poznaje neku osobu iz porodice i od svojih prijatelja koja je bila izložena nasilju nad ženama, a sličan procenat zna i neku ženu iz svog susjedstva koja je bila žrtva nasilja. Mnoge ispitanice žene su čule za službe za pomoć ugroženim ženama, međutim, mali broj žena se obratio tim službama. Malo manje od polovine žena (45%) koje imaju ili su imale partnera kažu da su doživjele nasilje od svojih intimnih partnera. U najvećoj mjeri, ovo nasilje je bilo psihološko (43% kaže da su ovo doživjele, što je isti procenat kao i prosjek u EU), ali 17% žena kaže da su doživjele fizičko nasilje, a 3% je iskusilo seksualno nasilje. Ove zabilježene stope učestalosti nešto su niže nego u EU, gdje u prosjeku 20% žena kaže da su doživjele fizičko nasilje, a 7% njih seksualno nasilje. Jedna trećina anketiranih žena smatra da je Crna Gora društvo u kome se prioritet daje dječacima, i u kući i na poslu. Četvrtina ispitanica se slaže da je nasilje nad ženama često isprovocirala sama žrtva, ali takvi stavovi polako se mijenjaju. Da je nasilje u porodici privatna stvar i da se ono treba rješavati u okviru porodice smatra 42% ispitanih žena, što je više nego duplo veći procenat od onih koji isto smatraju širom EU. Žene (83%) koje su doživjele fizičko i/ili seksualno nasilje od sadašnjeg partnera i koje su identifikovale najteži incident nijesu kontaktirale policiju ili drugu organizaciju nakon što se to

dogodilo. Žene najčešće kažu da im je, što se tiče neophodnih informacija, savjeta ili podrške nakon najtežeg incidenta fizičkog i/ili seksualnog nasilja koje je počinio njihov partner, samo bio potreban neko ko bi im pružio moralnu podršku. Ovo važi kako u Crnoj Gori, tako i u EU. U kvalitativnom istraživanju psihičko nasilje je viđeno kao najčešći oblik nasilja nad ženama u Crnoj Gori i smatralo se da prethodi fizičkom nasilju. Psihološke posljedice, kao što su anksioznost i gubitak povjerenja, doživjelo je oko polovina žena koje su ikada imale partnera koji je bio nasilan prema njima. Ipak, samo nekoliko žena je kontaktiralo posebne servise nakon doživljavanja nasilja. Ovo može biti povezano sa još uvijek rasprostranjenim uvjerenjem da je nasilje u porodici privatna stvar koja treba da se čuva u porodici. Stavove, norme i vjerovanja koja opravdavaju nasilje nad ženama treba rješavati u njihovom korijenu, jer oni nastavljaju da održavaju ovo ozbiljno kršenje ljudskih prava. Kada su u pitanju stavovi prema rodnim ulogama i nasilju nad ženama, Izvještaj pokazuje da su muške i ženske uloge i očekivana ponašanja u Crnoj Gori složeni i nijansirani, i njihova je informisanost vjerovatno uslovljena starosnom dobi, nivoom obrazovanja, plaćenim zaposlenjem i prisustvom djece u domaćinstvu.

Istraživanje ukazuje na četiri glavna zaključka, i to da: društvene norme i stavovi doprinose rodnoj nejednakosti i nasilju nad ženama; nasilje nad ženama ne prijavljuje se dovoljno i postoji nepovjerenje u institucije; postoji dobar pravni okvir, ali on mora da se nadogradi i u potpunosti implementira; postoje praznine u pružanju kvalitetnih usluga podrške i kapaciteta ženskih skloništa i drugih usluga podrške, posebno za ugrožene grupe kao što su etničke manjine i žene sa invaliditetom.

Prezentovani Izvještaj komentarisale su: predsjednica Odbora Nada Drobnjak, izvršna direktorica Centra za ženska prava Maja Raičević, profesorica na Pravnom fakultetu Univerziteta „Mediteran“ i bivša članica Grupe eksperata za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO) Vesna Ratković, zamjenica šefa predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Michaela Bauer i državna sekretarka u Ministarstvu rada i socijalnog staranja Vukica Jelić. Između ostalog, ukazano je na potrebu formiranja fonda za naknadu štete žrtvama nasilja, što zahtijeva preispitivanje odredbi Zakona o naknadi štete žrtvama krivičnih djela, prije početka njegove primjene pristupanjem Crne Gore Evropskoj uniji.

Sjednica je završena u 11 sati i 20 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDSJEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s.r.